

Asia: VN/3071/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisen hallinnon automaattista päätöksentekoa koskevaksi lainsäädännöksi

Esitysluonnoksen kokonaisuutta koskevat kysymykset

Yleiset huomiot automaattista päätöksentekoa koskevasta sääntelykokonaisuudesta

Ruokavirasto pitää tärkeänä, että sääntelyä kehitetään ja luodaan selkeä oikeusperusta automatisoitujen päätösten tekemiselle hallintoasioissa. Sääntelykokonaisuuteen sisältyy ehkä hieman yllättäen myös sellaisia uusia tiedonhallinnan velvoitteita, jotka koskevat viranomaisia ja muita julkista hallintotehtävää hoitavia tahoja riippumatta siitä, tekevätkö nämä toimijat automaattisia ratkaisuja. Tällaisia uusia velvoitteita ovat esim. tietoaineistojen häiriötilanteista tiedottaminen ja varautuminen häiriötilanteisiin sekä laajennukset asiarekisteriin rekisteröitäviin tietoihin. Edellä mainitut uudet vaatimukset ulottavat vaikutuksensa myös julkista hallintotehtävää hoitaviin yksityisiin tahoihin kuten yhdistyksiin, joille Ruokavirasto on delegoinut hevoseläinten tunnistusasiakirjojen myöntämisen.

Huomiot ehdotetun sääntelyn suhteesta hallinnon lainalaisuuteen, hyvään hallintoon ja avoimuuteen sekä virkavastuuseen

Esityksessä on otettu näihin kysymyksiin perusteellisesti kantaa. Virkavastuun kohdentumisesta on osittain säädetty tarkemmin, osittain väljemmin. Esitetty 28 a § velvoittaa yleisemmin dokumentoimaan automaattisesta prosessista vastuussa olevien henkilöiden tehtävänjakoa, ja tämän henkilöpiirin määrittelemiseen voinee sisältyä tulkinnanvaraa. Sen sijaan esityksen 28 b-c §:ssä edellytetään hyvin tarkalla tasolla tietystä roolissa toimivan henkilön nimeämistä, esim. laadunvalvonnan ja testauksen vastuuhenkilöt.

Kysymykset vaikutusarvioinnista

- **Miten arvioitte ehdotuksen ja siihen sisältyvien vaatimusten vaikuttavan päätöksenteon automatisoinnin kehittämiseen ja käyttöönottoon tulevaisuudessa? Mitä hyötyjä ja mitä haittoja ehdotuksella olisi tulevan kehittämisen ja automaation hyödyntämisen osalta?**
- **Onko ehdotetuilla muutoksilla vaikutuksia, joita esityksessä ei ole tunnistettu ja jotka eivät liity jäljempänä esitettyihin kysymyksiin?**

Uuden lainsäädännön tuomat vaatimukset ovat selkeitä ja ne pystytään huomioimaan automatiikassa ja sen kehittämisessä. Ehdotus tuo selkeyttä ja ennakoitavuutta automaation hyödyntämiseen, vaikka mukana tuleeikin merkittäviä dokumentointivelvollisuuksia. Esityksessä on

esim. laajennettu dokumentointivelvollisuutta selvästi yli normaalin tietosuojasetukseen perustuvan osoitusvelvollisuuden. Viranomaisen on osoitettava tietosuojavaatimusten täyttymisen ohella myös, että viranomainen täyttää useita hyvään hallintoon liittyviä vaatimuksia.

Jos siementen sertifiointipäätöksissä siirryttäisiin automaattiseen päätöksentekoon, niin ehdotettujen lakimuutosten tuomat vaatimukset aiheuttaisivat lisätyötä, mutta vaatimusten nähdään olevan kuitenkin tarpeellisia.

Laki hallintolain muuttamisesta

Yleiset huomiot hallintolain 8 b luvusta

-

Huomiot automaattisen ratkaisemisen määritelmästä (53 e §:n 1 momentti)

Yksityiskohtaisissa perusteluissa on käsitelty julkiseen rekisteriin tehtävää merkintää esimerkkinä automaattisesta ratkaisemisesta. Selvyden vuoksi perusteluissa voitaisiin ottaa kantaa myös rekisteröinteihin, jotka eivät ole hallintoasian ratkaisemista. Esimerkiksi Ruokaviraston eläintenpitorekistereihin tehdyt ilmoitukset rekisteröidään yleensä ilman, että luonnollinen henkilö tarkistaa ja hyväksyy tiedot, ja rekisterimerkinnöillä voi olla eläintenpitäjään oikeusvaikutuksia, mutta kyseessä ei kuitenkaan ole automaattinen ratkaiseminen.

Yleisperustelujen luvussa 2.8.3 on käsitelty automaattisen ratkaisemisen tapauksia eri viranomaisissa. Joukossa näyttää kuitenkin olevan myös asioita, jotka eivät oletettavasti kuulu automaattisen ratkaisemisen käsitteen piiriin. Tältä osin perustelut olisivat selkeämmät, jos luvussa eroteltaisiin, mitkä ilmoitukset, päätökset yms. ovat lakiesityksessä tarkoitettua automaattista ratkaisemista ja mitkä eivät.

Tässä luvussa tai muuallakaan esityksessä ei ole käsitelty hallinnon yhteistä Suomi.fi-maksutukipalvelua siitä näkökulmasta, onko kyseessä julkisoikeudellisen suoritteen määräämistä koskeva automaattinen ratkaisu.

Ruokaviraston toimialalla tehdään päätöksiä, joiden lopputulos muodostuu tietojärjestelmässä automaattisesti tapahtuvan laskennan seurauksena. Päätöksellä on hyväksyjä ja ratkaisija, mutta näillä ei ole tosiasiasa mahdollisuutta vaikuttaa laskennan lopputulokseen tai tarkistaa päätöstä. Joissakin tapauksissa järjestelmässä tapahtuvan laskennan lisäksi päätöksenteko voi kyllä muussa vaiheessa sisältää käsittelijän harkintaa, mutta lopputuloksen osalta harkintaa ei voi käyttää. Pykälän ja esitöiden perusteella Ruokavirastolle on epäselvää, täyttävätkö tällaiset päätökset automaattisen päätöksenteon määritelmän reunaehdot. Tämän suhteen perusteluissa on ristiriitaisuuksia sekä perustelutekstien sisäisesti että perustelutekstien suhteessa pykäläluonnokseen. Esimerkiksi se seikka, että kyseessä on vain muodollinen hyväksymistoimi, viittaisi siihen, että 8 b luku tulisi

sovellettavaksi, mutta koska päätöksillä on sekä hyväksyjä että ratkaisija, sääntely ei tulisi sovellettavaksi.

Huomiot automaattisesti ratkaistavien asioiden käyttöalasta ja rajauksesta (53 e §:n 2-4 momentti)

Ruokahallinnon lainsäädännössä rangaistusluonteiseen hallinnolliseen seuraamukseen liittyy paljon tapauskohtaista harkintaa. Myöskään kantelujen automaattiselle ratkaisemiselle ei nähdä edellytyksiä, koska kyse on aina tapauskohtaisesti tutkittavista asioista. On siis hyvä, että mainitut päätökset on jätetty pois automaattisesti ratkaistavien asioiden käyttöalasta.

Huomiot automaattisen ratkaisemisen oikeussuojaedellytyksestä (53 f §)

Hyvää hallintoa edistävän sääntelyn soveltamisalaan on esityksessä haluttu tuoda myös oikeushenkilöt. Myös tiedonhallintalakiin esitetyissä pykälissä on ulotettu tietosuojavaatimusten soveltamista oikeushenkilöihin, koska tietosuoja liittyy kiinteästi hyvän hallinnon perusteisiin. Nämä näkökohdat huomioiden ei ole loogista, ettei oikaisuvaatimusoikeus automaattisessa ratkaisemisessa esityksen mukaan koskisi oikeushenkilöitä.

Ruokavirasto kysyy, onko perusteltua, ettei oikeudesta oikaisuvaatimukseen ehdoteta keskitettyä sääntelyä, vaan oikaisuvaatimuksesta on säädettävä erikseen jokaisen automaattisen ratkaisuprosessin osalta? Jos kerran automaattisesta ratkaisemisesta ehdotetaan keskitettyä sääntelyä, miksi ei voitaisi vastaavasti säätää keskitetysti myös siihen liittyvästä oikaisuvaatimusoikeudesta?

Huomiot automaattisesta ratkaisemisesta ilmoittamisesta (53 g §)

Esityksessä korostetaan useaan otteeseen sitä, että avoimuus lisääntyy, kun asiakasta informoidaan automaattisesta ratkaisemisesta ja sen taustalla olevan automaattisen prosessin käyttöönottopäätöksestä. Esitetty sääntelymalli edistää toki läpinäkyvyyttä ja oikeussuojaa, mutta kokonaisuuden hahmottaminen ei ole välttämättä asiakkaalle helppoa. Viestinnän selkeyteen onkin automaattisen ratkaisemisen osalta panostettava aivan erityisesti. Sinänsä asiakkaalla ei pitäisi olla erityistä syytä epäillä päätöksen olevan virheellinen vain sen perusteella, että päätös on tehty automaattisessa menettelyssä. Jos asiakas kuitenkin on epäluuloinen ratkaisuautomatiikkaa kohtaan, informointi ratkaisuautomatiikasta ei muuta sitä seikkaa, että päätöksen on tehnyt ihmisen sijasta kone.

Muut hallintolakia koskevat huomiot

-

Laki tiedonhallintalain muuttamisesta

Yleiset huomiot tiedonhallintalain 6 a luvusta

Ruokavirasto pitää esitettyä 6 a lukua kannatettavana. Uuden sääntelyn myötä luodaan automaattisen päätöksenteolle tarpeelliset viranomaisen toimintaa raamittavat perussäännökset.

Lisäksi esityksessä edellytettäisiin tiedottamista mikä osaltaan lisäisi hallinnon asiakkaiden ja yleisön tietoutta päätöksentekotavasta, siten ettei automaattinen ratkaiseminen tulisi enää kenellekään yllätyksenä.

Esitys jättää tulkinnanvaraisuutta sen osalta, mikä ylipäänsä on automaattista ratkaisemista. Esitöissä ei ole riittävän kattavasti esimerkkejä erilaisista tapauksista. Esim. eläintenpidon rekisteröinnin yhteydessä ei yleensä tehdä mitään erillistä ratkaisua, mutta rekisteröinnillä on kuitenkin jonkinlainen oikeusvaikutus, kun eläintenpito tulee viranomaisvalvonnan piiriin. Eläintenpidon rekisteri-ilmoituksilla voi olla hyvin huomattavia vaikutuksia myös viljelijätukien maksamiseen ainakin vielä vähän aikaa.

Automatisoidun päätöksenteon valmisteluun osallistuvat henkilöt voivat olla hyvinkin suuri joukko. Tämän vuoksi voidaan kysyä, onko selkeää, missä laajuudessa automatisoitujen toimintaprosessien kehittämiseen osallistuvat henkilöt on dokumentoitava (TiHL 28 a §). Koskeeko dokumentointi todellista päätösvaltaa omaavia henkilöitä vai muitakin?

Tulkinnanvaraisuutta liittyy myös TiHL 28 d §:än. Hallituksen esityksen perusteluissa 28 d §:n 1 momentin 2 kohdassa viitataan siihen, että käyttöönottopäätöksen tekevä viranomainen ei välttämättä olisi kaikissa tilanteissa vastuussa tietojärjestelmistä, joissa asiaa käsitellään automatisoidussa toimintaprosessissa. Ruokavirasto tekee järjestelmiä myös muiden hallinnonalan viranomaisten käyttöön, jolloin epäselväksi jää merkitseekö pykälä sitä, ettei se olisikaan tällaisissa tilanteissa itse toimivaltainen päättämään oman järjestelmänsä käyttöönotosta.

Virkavastuu

TiHL 28 b §:n 3 momentissa vaikuttaa sille, että virkavastuuta laajennettaisiin henkilöihin, jotka saattavat useimmissa tapauksissa olla ulkopuolisia konsultteja Toisaalta taas 28 j §:n osalta voidaan kysyä, miksi virkavastuu on rajattu vain testaamiseen ja virheiden korjaamiseen. Eikö virkavastuuta tulisi ulottaa vastaavasti myös muihin osuuksiin järjestelmän toteuttamisessa, koska sekin on vastaavalla tavalla avustavaa tehtävää?

Säätelytekniikka ja suhde muuhun lainsäädäntöön

Esityksessä on mukana paljon tietosuoja-asetusta täydentävää säätelyä, mutta tietosuoja-asetusta ei sovelleta oikeushenkilöihin. Esityksen ja tietosuojalainsäädännön suhde jää osittain epäselväksi. Jatkovalmistelussa olisi mahdollisesti tarpeen pohtia rajapintoja ja säätelyn soveltamista tarkemmin.

Esityksessä on todettu, että tarkoituksena on ollut ulottaa hyvän hallinnon, oikeusturvan ja lainalaisuusperiaatteen vaikutukset myös oikeushenkilöihin (s. 17). Jotta nämä tavoitteet toteutuvat, on esityksen valossa tarpeen soveltaa tietosuoja-asetuksesta lainattuja vaatimuksia myös oikeushenkilöihin kohdistuviin automaattisiin ratkaisuihin, mikä on sinällään kannatettavaa.

On kuitenkin mahdollista, että esityksessä on joiltain osin tarpeettomasti toistettu tietosuoja-asetuksen vaatimuksia. Voidaan miettiä, onko tietosuoja-vaatimuksia sovellettava jo siksi, että viranomaisen asiointipalvelussa asioi aina luonnollinen henkilö, jolloin voitaisiin ajatella, että tietosuoja-vaatimuksia tulisi tästä syystä soveltaa myös oikeushenkilöiden sähköiseen asiointiin.

Käyttöönottopäätöksen arviointia koskeva sääntely ei ole täysin selkeää. Esim. henkilötietojen käsittelyä koskeva valvonta kuuluu kokonaan toiselle viranomaiselle (tietosuojavaltuutetulle). Jos tiedonhallintalautakunta havaitsee dokumentaatioissa ilmeisiä/mahdollisia lainvastaisuuksia, jotka eivät kuulu sen toimialaan, toimittaisiko lautakunta päätöksen edelleen toimivaltaiselle viranomaiselle tutkittavaksi?

Osittain esityksessä ehdotettu sääntely on hyvinkin yksityiskohtaista ja osittain väljempää. Esim. 28 a §:n perusteluissa on todettu, että varsinaiset dokumentoitavat vaatimukset perustuvat muualla lainsäädännössä säädettyihin säännöksiin, kun taas 28 h §:ssä on toistettu vaatimus, joka käytännössä seuraa sellaisenaan hallintolaista. Hallintolakiin sisältyy myös vaatimus viranomaisen päätösten ja muiden asiakirjojen kielellisestä ymmärrettävyydestä, jonka testaamista edellytetään 28 b §:n 1 momentissa. Samoin esim. 28 a §:n 1 momentin 3 kohdan mukainen vaatimus syrjimättömyyden varmistamisesta sisältynee sekä tietosuoja-asetukseen että yhdenvertaisuuslainsäädäntöön.

TiHL 28 c §:n perusteluissa virheen korjaamiseen on luettu mukaan myös esim. virheellisen rekisterimerkinnän ja hallintopäätöksen korjaaminen. Voidaan kysyä, tulisiko pykälä/perustelut rajata automatisoidun toimintaprosessin virheiden (käsittelysääntöjen ym.) korjaamiseen? Yksittäisten päätösten ja rekisterimerkintöjen korjaamisesta on sinänsä jo säädetty toisaalla.

Vaikutukset

Ruokavirasto toteaa, että uusi TiHL 6 a luku merkitsee viranomaisille hallinnollisen taakan kasvua dokumentaatioon liittyvien vaatimusten lisääntyessä. Myös automaattisen päätöksenteon käyttöönottoon liittyvä menettely vaikuttaa varsin moniportaiselta ja aikaa ja resursseja vievältä. Herää kysymys, minkälainen tämä arviointiprosessi olisi ja onko se vakioitu. Lisäksi esimerkiksi TiHL 28 c §:n 4 momentti merkitsisi oletettavasti sitä, että mahdollisten virheiden korjaamiseen on varattava vuosittain rahaa ennakoivasti, koska virheen korjaamiseen on ryhdyttävä viivytyksettä.

Tiedonhallintalain 26 §:n muutokset

TiHL 26.4 §:n ehdotetaan lisättäväksi vaatimus, että viranomaisten laatimista asiakirjoista on tarvittaessa rekisteröitävä tiedot asiakirjan lähettämisaikankohdasta, lähettämisen tarkoituksesta ja lähettämistavasta.” Tämä vaatii päivittämistä teknisesti eri järjestelmiin (asianhallintajärjestelmä, muut asiantkäsittelyä sisältävät järjestelmät) ja mahdollisesti muita hallinnollisia toimenpiteitä uusien tietojen rekisteröintivaatimusten vuoksi. Jatkuva päivittäminen on työlästä, resursseja vaativaa (kustannusvaikutuksia) sekä teknisesti ja hallinnollisesti vaativaa.

TiHL 26.4 §:n uudet vaatimukset ainakin koskien lähettämisaikankohdasta olisi perusteltua rajata ainoastaan automaattiseen päätöksentekoon ja sen yhteydessä syntyviin päätöksiin. Esimerkiksi lähettämisaikankohdasta koskeva rekisteröintivelvoite lisää valmistelijoiden hallinnollista kuormitusta silloin, kun he vastaavat itse asiakirjan lähettämisestä esimerkiksi sähköpostilla. Tällöin saattaa olla valmistelijan muistin varassa, että lähettämismerkinnät tehdään asiarekisteriin. Yleisesti asianhallintajärjestelmissä asiakirjan metatietoja hallitaan omalla metatietokortillaan ja asian metatietoja toisaalla. Tämä kyseinen vaatimus kohdistuu asiarekisteriin, kun sen pitäisi kohdistua asiakirjaan liitettäviin metatietoihin. Esimerkiksi asianhallintajärjestelmässä asiakirja allekirjoitetaan, jonka jälkeen valmistelija hoitaa itse sen jakelun ulkopuolisille tahoille.

Yleiset huomiot tiedonhallintalain 13 a §:stä

Esitetty pykälä ei rajaudu vain automaattiseen päätöksentekoon sillä pykälä ei ole osa uutta 6 a lukua, vaan koskee muitakin tietoaaineistoja ja tietojärjestelmiä, joihin voi kohdistua häiriö.

Ruokavirasto pitää uutta 13 a §:ää sinällään kannatettava. Se korostaa hyvää tiedonhallintaa ja ennakkollista ja suunnitelmallista, riskiperusteista varautumista häiriötilanteisiin myös tietoaaineistojen ja – järjestelmien osalta. Toisaalta esitetty uusi 13 a § lisäisi saattaa laajentaa Ruokaviraston tietoteknistä varautumisvelvoitetta ja siihen liittyvää tiedottamisvelvollisuutta nykyisestä ja merkitä sille siten lisää kustannuksia. Ruokavirasto katsoo, että tämän vuoksi etenkin esitettyä 13 a §:n 1 momenttia olisi tarpeen selkeyttää ja rajata.

Ehdotetun 1 momentin mukaan viranomaisen olisi viipymättä tiedotettava sen tietoaaineistoja hyödyntäville, jos sen tiedonhallintaan kohdistuu häiriö, joka estää tai uhkaa estää viranomaisen tietoaaineistojen saatavuuden. Esityksen perustelujen mukaan tapa, jolla käyttökatkoista ja palvelun saatavuudesta tiedotetaan, jää viranomaisen harkintaan.

Ruokavirasto toteaa yleisenä huomiona, että säännöksen nojalla sen olisi tiedotettava sekä muita viranomaisia, jotka käyttävät viraston tietoja, että sen asiakkaita ja yleisöä. Viraston tulkinnan

mukaan tähän riittänee verkkosivujen (ruokavirasto.fi) ja viranomaisille tarkoitetun ekstrasnetin kautta tapahtuva häiriöistä tiedottaminen.

Ruokavirasto toteaa, että on esityksestä ei käy yksiselitteisesti ilmi se, mihin tapahtumaan 13 a §:n 1 momentin mukainen tiedottamisvelvollisuus on sidottu. Olennaista on se, edellyttääkö uusi sääntely häiriön havainnointikykyä myös virka-ajan ulkopuolella. Jos tiedottamisvelvollisuus olisi kytketty häiriön tosiasialliseen alkamisajankohtaan, saattaisi tiedottamisvelvoitteen toimeenpano merkitä tarvetta havainnointikyvyn lisäämistä nykyisestä virka-ajan ulkopuolella. Tämä merkitsisi varautumista koskevien vaatimusten huomioimista eräissä viraston nykyisissä sopimuksissa ja niiden sisällyttämisestä tarjouspyyntöihin uusia sopimuksia laadittaessa. Tämä voisi tulkinnasta riippuen merkitä huomattaviakin lisäkustannuksia virastolle. Jos tiedottamisvelvollisuus taas laukeaisi häiriön havaitsemisajankohdasta, ei vastaavia resurssivaikutuksia olisi. Virasto esittää, että säännöstä täsmennettäisiin siten, että tiedottamisvelvollisuus alkaisi häiriön toteamisen ajankohdasta.

Lisäksi virasto katsoo, että velvollisuutta tiedottaa viipymättä olisi tarpeen muuttaa tai rajata ajallisesti tai asiallisesti. Sääntelyä voitaisiin muuttaa esimerkiksi siten, että velvoite rajattaisiin koskemaan vain kriittisimpiä tietoaineistoja, minkä määrittäminen voisi tapahtua viranomaisen toteuttaman riskiperusteisen arvion perusteella. Lisäksi tai vaihtoehtoisesti sääntelyyn voitaisiin saada viraston toiminnan kannalta tarpeellista joustoa sillä, että tiedottamisen ei edellyttäisi tapahtuvan viipymättä (säännöksestä poistettaisiin sana viipymättä).

Kysymykset vaikutusarvioinnista

- Jos organisaatiollanne on jo käytössä automatisoituja päätöksentekoprosesseja: Onko ehdotuksen vaikutukset olemassa oleviin automatisoituihin päätöksentekoprosesseihin arvioitu osaltanne riittävästi? Puuttuuko arvioinnista joitain keskeisiä näkökulmia? Onko muutoksen edellyttämät resurssitarpeet arvioitu oikeasuuntaisesti?

- Jos organisaatiollanne on jo käytössä automatisoituja päätöksentekoprosesseja: Jos käytössä olevasta automaattisesta päätöksenteosta jouduttaisiin luopumaan, millaisia resursseja nykyisten käsittelyvolyymin ja -aikojen säilyttäminen ilman automatisointia edellyttäisi?

- Onko tiedonhallintalakiin ehdotetun 13 a §:n vaikutukset arvioitu osaltanne riittävästi? Puuttuuko arvioinnista joitain keskeisiä näkökulmia? Onko muutoksen edellyttämät resurssitarpeet arvioitu oikeasuuntaisesti?

Ruokavirastossa on jo nyt käytössä eräitä automaattisia päätöksentekoprosesseja. Edellisen lausuntokierroksen jälkeen on tunnistettu myös joitakin uusia automaattiprosesseja, esimerkiksi massaluonteista viranomaisten maksullisiin suoritteisiin liittyviä maksupäätöksiä. Tällaisia päätöksiä saattaa esiintyä monen muunkin viranomaisen toiminnassa?

Laki digipalvelulain muuttamisesta

Yleiset huomiot digipalvelulain 6 a §:stä

Pykälässä ei ole säädetty erikseen siitä, kuinka kauan 1 mom. 7 kohdan perusteella säilytettäviä viestejä pitää säilyttää.

Kysymykset vaikutusarvioinnista

- Onko digipalvelulakiin ehdotetun 6 a §:n vaikutukset arvioitu osaltanne riittävästi? Puuttuuko arvioinnista joitain keskeisiä näkökulmia? Onko muutoksen edellyttämät resurssitarpeet arvioitu oikeasuuntaisesti?

- Miten arvioitte digipalvelulakiin ehdotetun 6 a §:n ja siihen sisältyvien vaatimusten vaikuttavan palveluautomaation kehittämiseen ja käyttöönottoon tulevaisuudessa? Mitä hyötyjä ja mitä haittoja ehdotuksella olisi tulevan kehittämisen osalta?

Pykälä voi madaltaa palveluautomaation kynnystä, kun oikeudellisista reunaehdoista ei ole enää epäselvyyttä.

Laki rikosasioiden tietosuojalain muuttamisesta

Huomiot 13 §:ään ehdotettavasta muutoksesta

-

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Huomiot ehdotetusta voimaantulosta sekä siirtymäsäännöksistä

Ehdotettu 12 kuukauden siirtymäaika on suhteellisen lyhyt. Esityksen edellyttämistä muutoksista aiheutuva työmäärä on saatettu arvioida alakanttiin varsinkin sellaisten organisaatioiden näkökulmasta, joiden resurssit ovat jo valmiiksi vähäiset.

Niemi-Konkari Salla
Ruokavirasto